

Kvæntunet
Norsk senter for kvænsk språk og kultur

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Pyssyjoki, 19. mars 2004

Høring – forslag om endring av lov om stadnamn

Vi viser til brev fra Kultur- og kirkedepartementet fra 4.februar 2004 Høring – forslag om endring av lov om stadnamn.

Innledningsvis vil vi uttrykke tilfredshet med at stedsnavn nå tydelig skal framheves som kulturminner i det nye lovforslaget, og at en ny paragraf om navnevern og navnesetting blir tatt inn i loven. Begge disse aspektene er etter vår mening svært viktige for stedsnavn på minoritetsspråk. Det er også positivt at lovens intensjon og virkeområde blir tatt med i § 1 *Formål og virkeområde*.

Vi er imidlertid usikre på hvordan en skal tolke formuleringa ”*einskapeleg namneverk*” i § 1 *Formål og virkeområde* første ledd.

Til Departementets forslag om lovendring i § 2 *Definisjonar* har vi følgende merknader og forslag til endringer:

a) stadnamn, namn på geografiske lokalitetar.

Vi anser denne definisjonen som ufullstendig, all den tid uttrykket ”*geografiske lokalitetar*” dekker mange undergrupper, både naturformasjoner og kulturformasjoner og administrative områder osv. Etter vår mening kan det være vanskelig å forestille seg at den foreslåtte definisjonen skal omfatte alle typer lokaliteter som den er ment å uttrykke. Vi viser til merknadene s. 7-8 i rapporten Evaluering av stadnamnlova fra 2001.

I Departementets høringsbrev 1.2. Generelt om stedsnavn, 3 *Sammensatte navn* drøftes navn som av navnegranskere ofte kalles administrative navn. Dette er navn som inneholder en term (for eksempel skole, (fylkes)kommune, oppvekstsenter, bru) i tillegg til et stedsnavn. Når det gjelder termdelen i administrative navn på norsk, skal gjeldende rettskriving og lov om målbruk i offentlig tjeneste gjelde. Når det gjelder flerspråklige administrative navn, har ikke Departementet tatt opp dette spørsmålet i det hele tatt. Det finnes ingen annen lov i Norge som direkte handler om kvenske og samiske administrative navn som er aktuell i forbindelse med denne typen parallelle administrative navn i offentlig bruk. Fordi Departementet ikke behandler flerspråklige

Kvæntunet Norsk senter for kvænsk språk og kultur

administrative navn, så faller de utenfor lovverket pga. at gjeldende rettskriving og lov om målbruk i offentlig tjeneste kun gjelder for norsk. Hva angår administrative navn på kvensk, er Navnekonsepttjenesten for kvenske stedsnavn det eneste organet i dag som kan ha ansvar for denne typen navn. Vi ber Departementet om å lage retningslinjer for administrative navn i det flerspråklige området.

d) nedervde stadnamn, stadnamn som munnleg eller skriftleg er overleverte frå tidlegare genrasjonar.

Til dette punktet har vi følgende merknad: Når det gjelder tidligere skriftlige former av kvenske stedsnavn, så er de oftest skrevet med gal ortografi, og som regel av folk som ikke kunne språket i det hele tatt.

e) lokal talemålsform, den uttaleforma som er i allmenn bruk av folk som er busette på staden.

Forslaget til denne definisjonen bærer preg av at det ikke har vært med folk fra fagmiljø som kjenner problemstillingene i det flerspråklige området. Det er dessverre en kjensgjerning at kvensk er et alvorlig trua språk i dag. Dersom man ønsker at språket skal vitaliseres, så må man også ta høyde for det i lovens definisjoner. Vi ønsker at denne definisjonen skal inneholde et tillegg. Endringsforslaget vårt er understreket: ” *lokal talemålsform, den uttaleforma som er, eller har vore, i allmenn bruk av folk som er busette på staden.*”

h) gjeldande rettskrivingsprinsipp, den rettskrivinga som til kvar tid gjeld og som ein finn i godkjende ordlister.

Heller ikke under dette punktet er det tatt hensyn til situasjonen for kvensk. Det er per i dag ennå ingen godkjente ordlister for dette språket.

§ 3 Namnevern og namnsetjing

Vi har en kommentar til siste ledd i denne paragrafen: Med formuleringa ”*Eit nedervd stadnamn*” må også forstås den skriftlige forma av et stedsnavn, jf. § 2 Definisjonar bokstav d og vår kommentar til dette.

Videre er vi lite glade for formuleringa ” ... *dersom ikkje særlege grunnar taler for det*” i samme ledd. Dersom denne formuleringa blir stående, er det fare for at den fører til svekka vern for minoritetsnavn. Dette vil etter vårt syn være i strid med denne nye paragrafen som vi ellers ønsker velkommen.

§ 4 Reglar om skrivemåten

Forslag om tillegg (understreket) til paragrafens første ledd som er kursivert: ”*den nedervde lokale talemålsforma av namnet*”. Begrunnelsen er den samme som i endringsforslaget til § 2 Definisjonar bokstav e.

Kvæntunet

Norsk senter for kvænsk språk og kultur

§ 5 Fastsetjing av skrivemåten

Merknader til andre ledd:

Når det gjelder kvenske navn, så er det slik at det per i dag ennå ikke er gjort navnevedtak for flere byer i området som har kvenske parallellnavn (for eksempel Kirkenes, Tromsø og Alta), eller kommuner og fylkeskommuner. Heller ikke det kvenske parallellnavnet for Norge er per i dag et vedtatt navn. Det blir derfor en ufullstendig opplisting av navneobjekt i forhold til kvensk.

Vi vil bemerke at det i kommunene og i andre vedtaksorgan vanligvis ikke finnes folk med kompetanse i minoritetsspråka. Vi meiner vedtaksorgan i flerspråklige områder også må ha medlemmer med kunnskaper i minoritetsspråk.

Vi savner regler om navn som ikke blir vedtatt, til tross for at det foreligger endelig tilråding. Dette er særlig et problem for minoritetsnavn. Det må være mulig at vedtak fattes av for eksempel Kultur- og kirkedepartementet i slike tilfeller.

§ 6 Nærmare om saksbehandlinga

I den forenklinga av saksbehandlinga som Departementet legger opp til, ser vi et problem når det gjelder kvensk og samisk. Pga. at navnesaker skal sendes på høring før navnekonsulenttjenestene har gitt sine faglige råd, er vi redde for at det som opprinnelig skulle være en forenkling av saksgangen, blir til merarbeid (jf. manglende språkkompetanse i vedtaksorgana). Vi ønsker at navnekonsulenttjenestene for kvensk og samisk kommer tidlig med i prosessen. Vi viser til at det også er mulig for navnekonsulentene å reise navnesaker i sitt område. Det er i dag nettopp navnekonsulentene som reiser de fleste navnesakene for kvenske stedsnavn.

Vi mener absolutt at når det gjelder meldinger om navnevedtak, så må også lokale organisasjoner tilskrives.

§ 9 Bruk av stadnamn

Vi er usikre på hvordan formuleringa "*selskap som det offentlege eig fullt ut*" i første ledd kan bli tolka. Mange statlige virksomheter har i de siste åra fått endra organisasjonsform og eierskap i retning av å bli mer kommersialiserte (for eksempel Avinor, Mesta, Telenor, Posten Norge AS). Det er viktig at loven har ei formulering som sikrer at lov om stadnamn også gjelder for disse typer selskaper.

Vi er imot de nye formuleringene i andre ledd: "Samiske og kvenske stadnamn som blir nytta av folk *som bur fast* på staden, skal til vanleg brukast av det offentlege på kart, skilt, i register m.m. saman med *eventuelt norsk namn*. Formuleringa "*som bur fast på staden*" vil få uheldige konsekvenser, spesielt for stedsnavn på minoritetsspråk. Kvenske stedsnavn i Nord-Norge vitner om tidligere tiders bosetting, naturbruk og ferdsel. I områder med kvenske og samiske stedsnavn finnes det i dag også bygder og grender som er fraflytta, men der folk som har tilhørighet til området oppholder seg i deler av året, og på den måten fører vidare gamle navnetradisjoner. (Dette gjelder sjølsagt også for bygder der norske stedsnavn og norsk språk har vært

Kvæntunet

Norsk senter for kvænsk språk og kultur

brukt.) Reindriftssamer er ikke fastboende, men er like fullt viktige kulturbærere av en nedarva navnetradisjon. På bakgrunn av dette foreslår et tillegg i formuleringa, som her er understreket: "*Samiske og kvenske stadnamn som blir nytta av folk som bur fast på staden, eller bruker området av gammel sedvane, skal brukast av det offentlege på kart, skilt, i register m.m.*"

Vi ønsker heller ikke at formuleringa "*til vanleg*" skal bli stående, fordi den lett kan tolkes som en mulighet til å utelate minoritetsnavn.

Vi foreslår også å stryke formuleringa "*saman med eventuelt norsk namn*", fordi denne formuleringa forutsetter at et norsk navn skal brukes i alle sammenhenger. Vi er redde for at dette kan svekke minoritetsnavna, og at bestemmelsen om navnevern dermed blir uten reelt innhold.

Etter dette blir vårt forslag til andre ledd i § 9 slik: *Samiske og kvenske namn som blir nytta av folk som bur fast på staden, eller bruker området av gammel sedvane, skal brukast av det offentlege på kart, skilt, i register m.m.*

I tillegg til det gamle navnetilfanget, må det også inn en passus om nye navn på minoritetsspråk inn i loveteksten, jf. merknadene våre til § 2 Definisjonar bokstav a. Hensikten med formuleringa *Vedtak må gjerast samtidig for parallellnavn på norsk, samisk og kvensk* i andre ledd i paragrafen er i utgangspunktet god. Ofte foreligger det imidlertid ikke fastsatte skriftformer for minoritetsnavna. Dermed fører forslaget til Departementet til en mer tungvint behandling. Ettersom det norske parallellnavnet oftest har en fastsatt skriftform som også er i offisiell bruk (vedtatt eller ikke), så er det ikke fornuftig å prioritere dette som navnesak. Ofte må navnevedtak foregå fort, for eksempel ved ny skilting, og å koordinere vedtaka kan forspille unødvendig mye tid. Den nye bestemmelsen om å fatte vedtak samtidig kan også medføre at norske oversettingslån og "papirnavn" uten tradisjon vurderes. Vi viser til formuleringa i rapporten Evaluering av stadnamnlova. 2001: "Namnesaker (ikke vedtak) bør gjerast samtidig for parallellnavn på norsk, samisk og kvensk."

Det bør mykes opp i formuleringa til Departementet. Et forslag kan være: *Vedtak bør gjerast samtidig for parallellnavn på norsk, samisk og kvensk.*

§ 10 Klage

Skrivefeil: "§ 6" må rettes til "§ 5" i første ledd.

Etter Departementet sitt forslag skal ikke lokale organisasjoner lenger ha klagerett. Her ser vi for det første en svekkelse av de demokratiske rettighetene til allmennheten. Vi synes at lokale organisasjoner skal, som i gjeldende lov, fortsatt skal ha klagerett. Departementet sitt forslag innebærer at bare offentlige organ og eier/fester skal ha klagerett. Når det gjelder minoritetsnavn, er det ikke vanlig at de nevnte gruppene har kompetanse i minoritetsspråk. Også pga. dette er det viktig at lokale organisasjoner (for eksempel kvenforeninger) har klagerett.

Kvæntunet
Norsk senter for kvænsk språk og kultur

§ 11 *Stadnamnkonsulentar*

Skrivefeil: "finsk" må rettes til "kvensk" i første ledd.

§ 12 *Stadnamnregister*

Med begrunnelse om at kunnskaper om minoritetsnavn og skrivemåten av dem ennå er lite kjent synes vi denne tjenesten bør være gratis.

§ 13 *Unntak*

Historikken bak denne unntaksregelen er trist for minoritetsspråknavn; det var nettopp i forhold til bruk av parallelle navn på minoritetsspråk at unntaksregelen ble praktisert. Departementet sitt forslag om å beholde denne paragrafen vil etter vårt syn undergrave loven og formålet med den (vern av stedsnavn og stedsnavn som kulturminne).

For Faggruppa for Norsk senter for kvænsk språk og kultur

Terje Aronsen (sign.)
Norsk senter for kvænsk språk og kultur

Irene Andreassen (sign.)
Navnekonsulenttjenesten for kvenske stedsnavn

Eira Söderholm (sign.)
Finsk faggruppe, Universitetet i Tromsø